

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Att:

Deres ref.
14/6199 1

Vår ref.
14/4046-13 670.00/AREL

Dato:
Oslo, 23.03.2015

Høringsbrev NOU 201414 Fagskolen - Et attraktivt utdanningsvalg

Landsorganisasjonen i Norge viser til departementets brev av 30.10.14 angående ovennevnte.

LO ser et stort behov for å styrke den yrkesfaglige veien i utdanningssystemet. Fagskolen har en sentral rolle i det. Økte krav til omstillinger og etter- og videreutdanning, gjør at fagskolens særegne trekk vil komme enda mer til sin rett i tiden som kommer.

Fagskolen har lenge vært en undervurdert og lite utnyttet utdanningsvei på tertiært nivå, der fagskolestudentene utgjør kun 6 pst av studentene totalt. Ifølge framskrivninger fra SSB kan det bli en betydelig underdekning av fagarbeidere i årene som kommer. Gode fagarbeidere med spisset videreutdanning er svaret på flere av kompetanseutfordringene i arbeidslivet.

Et synlig utdanningsløp for høyere yrkesfaglig utdanning med bedre overganger mellom yrkesfaglig og akademisk utdanning på tertiært nivå kan bidra til å redusere problemene med frafall i videregående opplæring og i høyere akademisk utdanning. Man får en bredere meny i de lengre utdanningsløpene. Og det blir ikke så viktig å velge allmennfag for å sikre seg. Noe av frafallet i dag skyldes at studenter faller på feil "hulle". Samtidig kan yrkesfag oppfattes som en blindvei. Med yrkesfag får en i dag aldri anerkjent utdanningen som "høy" – selv med mange år med læring og påbygninger.

Et mer utviklet fagskoletilbud kan gjøre det lettere å rekruttere til for eksempel en voksende kvinnedominert helse- og omsorgssektor. Mangel på utviklingsmuligheter/-karrierevei er i tillegg til mangel på heltidsstillinger trolig medvirkende til hvorfor ikke flere søker seg til denne sektoren. 2/3 av elevene i helse- og oppvekstfag velger studiespesialisering i mangel av tydelig alternativ.

For å få til et løft for fagskolesektoren må flere ting på plass:

- Fagskolen får en reell status som høyere yrkesfaglig utdanning
- Fagskoletilbudet må synliggjøres bedre både overfor unge og arbeidslivets aktører generelt.
- Fagskoletilbudet må bygges betydelig ut både i omfang og bredde. Bl.a. er det behov

for mer utviklede tilbud innenfor helse- og omsorgssektoren og deler av privat tjenesteyting. En opptrappingsplan for utviklingen av fagskoletilbudet bør vurderes.

- Arbeidslivets parter må få sterkere rolle i styringen og videreutviklingen av Fagskolen. Det er viktig for å sikre arbeidslivets eierskap og Fagskolen som leverandør av relevante, skreddersydde tilbud av yrkesfaglige utdanninger etter arbeidslivets behov.
- Det må bli lettere å veksle mellom yrkesfaglig og akademisk utdanning (begge veier) - slik at en greier å fylle behovene i et moderne kompetansesamfunn.
- Fagskolesektoren må gjøres mer robust bl.a. gjennom endring i struktur, ny finansieringsordning, overgang til færre enheter, bedre studentrettigheter og styrking av det nasjonale fagskolerådet.

Mange av forslagene i NOUen "Fagskolen – en attraktiv utdanning" bidrar i riktig retning på disse punktene. Det gjelder bla: Forslagene til styrking av studentrettigheter, omlegging til en finansieringsordning som i større grad enn i dag bygger opp om kvalitet og tilpasning av fagskoletilbud til nasjonale behov, og andre forslag som bygger opp om kvalitet, bl.a. omlegging i retning av færre og sterkere fagskoler.

Utvalgets flertallsforslag har imidlertid ikke gått langt nok for å løfte Fagskoleutdanningen og likestille denne med annen utdanning på tertiært nivå, jf nærmere omtale i enkeltpunktene nedenfor. LO ønsker ikke en akademisering av Fagskolen, men at det yrkesfaglige utdanningstilbudet skal stå på egne ben.

Flere uløste problemstillinger som hvordan et mer utviklet fagskoletilbud skal innplasseres i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket (NKR), og hvordan en konkret skal styrke muligheten for overgang mellom utdanningene på tertiært nivå tilsier behov for en helhetlig gjennomgang av den yrkesfaglige veien i utdanningssystemet. Problemstillingene henger nært sammen med hvilke ambisjoner og modeller en ser for seg for det samlede utdanningssystemet. LO mener det bør settes ned et trepartsutvalg for å vurdere disse problemstillingene. Enkeltforslag i NOUen er nærmere kommentert nedenfor:

Fagskoleutdanningen, studentrettigheter

LO støtter utvalgets forslag om at fagskolestudenter må likestilles med studenter i universitetets- og høyskolesektoren når det gjelder rettssikkerhet og studentvelferd. Fagskolestudenter må kunne bli medlem av studentsamskipnaden.

LO er positiv til at utvalget foreslår en bred definisjon av praksis. LO støtter også utvalgets forslag om å innføre nasjonale kompetansekrav til fagpersonalet på samme måte som en har i andre deler av utdanningssystemet.

LO er imot utvalgets forslag om at to års fagskoleutdanning skal gi graden fagskolekandidat. Dersom man skal endre de titlene som brukes i dag og innføre et slikt kandidatbegrep, vil det komme i konflikt med eksisterende forskrifter om arbeidsutførelse og innarbeidede titler. Innføring av fagskolekandidat kan også gi assosiasjoner til at man ikke er ferdige utdannet. Flere fagskoler benytter tittelen Fagskoleingeniør for toårig teknisk utdanning. For de ettårige helsefagutdanningene må det finnes en tittel som synliggjør utdanningens plassering på tertiært nivå. LO mener også at fagskolene skal kunne benytte Vocational Diploma med tilhørende vitnemålsmal.

Antall fagskoler

LO ser behovet for færre og større fagskoler. På dette tidspunktet er det imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for å foreslå et konkret antall for hvor mange fagskoler en skal ha i framtiden.

Kvalitetsfordelene som en mer fast struktur kan gi må veies opp mot at mindre enheter kan ha fordel av å svare på raskt skiftende kompetansebehov, for eksempel i enkeltregioner. I noen tilfeller kan der være mer hensiktsmessig å danne nettverk av fagskoler, framfor sammenslåinger.

LO støtter særmerknad 9.5.1. om at antall fagskoler må komme som et resultat av en utredning og en prosess hvor partene i arbeidslivet, fagskolene og avtagende arbeidsliv høres. Kunnskapsdepartementet må initiere et slikt arbeid.

Fagskolen som en høyere yrkesfaglig utdanning

LO støtter særmerknad til pkt 11.9. Fagskolen er på nivået over videregående fag- og yrkesopplæring og er i likhet med høyskoleutdanningene på tertiært nivå. Den bør derfor få tydelig og reell status som høyere yrkesfaglig utdanning.

Begrepet tydeliggjør at fagskolen er en selvstendig høyere utdanning som er yrkesrettet og ikke akademisk.

Fagskolen som en høyere yrkesfaglig utdanning sender også et tydelig signal om at yrkesfagene ikke er "blindvei" i utdanningsløpet, men at etter- og videreutdanning er mulig på en tilsvarende måte som en studiespesialiserende retning. Dette er viktig for å få til et ønsket løft for fagutdanningene.

Studiepoeng som omfangssystem for fagskoleutdanning

LO mener det bør innføres studiepoeng som felles måleenhet for arbeidsbelastning for studier i den tertiære delen av utdanningssystemet. Et arbeidsår for en fagskolestudent i de offentlige fagskolene er like langt og omfattende som for en høyskolestudent. Læringsutbyttet er en felles metode for å beskrive forventet utbytte av utdanningsprogrammer. Studiepoeng vil kunne gi informasjon om forventet arbeidsinnsats for å oppnå læringsutbyttet, og vil danne grunnlag for innpassing til studier på universiteter og høyskoler.

Innføring av studiepoeng vil kunne øke anseelsen til fagskoleutdanningene, fordi det er et begrep som arbeidslivet og utdanningssektoren er godt kjent med. Mange bedrifter må i anbudskonkurranser levere oversikt over kompetansen i bedriften, og erfarer da at fagskolepoeng ikke gir kompetansekkreditt, slik som studiepoeng gir.

Vekslingsmuligheter på tertiært nivå i utdanningssystemet

LO støtter særmerknad 8.4.2 om å innføre en standard for innpassing / fritak i relevante utdanninger - med tilsvarende læringsutbytte - med henholdsvis minst 30 studiepoeng fritak for fag / svennebrev - og minst 60 og inntil 120 studiepoeng fritak for 2 årig fagskoleutdanning. Det samme må gjelde for fritak for relevant universitets- og høyskoleutdanning ved overgang til fagskole. Et slikt forslag vil gi bedre overganger i høyere utdanning enn det utvalgets flertall har foreslått.

Det bør innføres en bestemmelse i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven for automatisk godskriving av emner og fag på tvers av fagskoler, universiteter og høyskoler.

Dagens nasjonale kvalifikasjonsrammeverk (NKR) virker begrensende for de som velger yrkesfaglig utdanning. NKR innplasser alle yrkesfag på nivå 4, og all fagskoleutdanning på nivå 5 uavhengig av hvor bred eller dyp kompetansen er (tar ikke hensyn til reelle

læringsutbyttebeskrivelser). LO vil her vise til tidligere høringsuttalelse der LO har uttalt seg om NKR.

Nasjonalt fagskoleråd og sammensetning

LO støtter særmerknad 9.4.14, og viser til ILO-konvensjon 142. For å sikre arbeidslivets eierskap mener vi at partene må ha flertall i rådet, at leder må velges fra partene og at ledelsen må alternere mellom partene.

Spørsmålet om hvilke organisasjoner som skal være representert i Nasjonalt fagskoleråd må drøftes og avgjøres i forbindelse med den foreslåtte revisjonen av rådets mandat og sammensetning, og her må det tas hensyn til representativitet og relevans for arbeidslivet.

Fra fylkeskommune til stat – eierskap og finansiering

LO støtter utvalgets forslag om at staten skal samordne all finansiering av fagskoler under én finansieringsordning for fagskoler som gjøres til et statlig ansvar under Kunnskapsdepartementet. Dette er en naturlig konsekvens av forslaget om færre fagskoler, som skal dekke et større geografisk område.

At fagskolen får en egen programkategori i statsbudsjettet vil tydeliggjøre posisjonen av fagskolen i utdanningssektoren, formidle viktig informasjon til alle med interesser i sektoren og være en av byggesteinene i grunnlaget for å utvikle en mer helhetlig fagskolepolitikk.

LO ser imidlertid også en utfordring med hva som skal være motivasjonen for en fylkeskommune til å engasjere seg i fagskolen, når de ikke lenger har noen rolle eks gjennom finansiering eller styring på annen måte. Fagskolene kan være et tema i fylkesvise yrkesnemder og ulike typer næringsutvalg.

Ny finansieringsmodell

LO støtter utvalgets forslag til en ny finansieringsmodell for fagskolene, omtalt som "Kandidatstudentmodell med utviklingsmidler". Finansieringsmodellen inneholder grunnbevilgninger, resultatbaserte bevilgninger og utviklingsmidler. Modellen har klare likhetstrekk med finansieringsmodellen for universiteter og høyskoler.

Et nytt positivt element er utviklingsmidler som skal gå til investeringer, utstyr, infrastruktur og kvalitetshevende tiltak ved fagskolene, utvikling av nye utdanninger med mer.

En mer helhetlig og statlig finansiering vil gjøre det lettere å utvikle fagskoletilbudet i takt med arbeidslivets behov. Det er viktig at en ny modell for finansiering av fagskolene ikke starter med en skjevfordelt/underfinansiering. Det er derfor positivt at utvalget foreslår en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.

Finansiering av offentlige fagskoler

LO støtter utvalgets forslag om at alle offentlige fagskoler automatisk skal innlemmes i finansieringssystemet etter at prosessen med sammenslåinger og overføring til statlig eierskap er gjennomført. Målet med den nye finansieringsmodellen er å tilføre fagskolesektoren nye friske midler, gjennom en finansieringsordning som gir reell kostnadsdekning, og med utviklingsmidler som utgjør om lag 15-20 prosent av budsjetttrammen.

Første prioritet i en slik fremtidig opptrapping av finansieringen av fagskolene må være å sikre fullfinansiering av de offentlige fagskoletilbudene. En større del av fagskoletilbudet bør skje i offentlig regi og få offentlig finansiering etter nøye kvalitets- og behovsvurderinger.

Finansiering av private fagskoler

Utvalget foreslår at det som i dag skal være mulig at det offentlige skal finansiere private fagskoletilbud etter nøye kvalitets- og behovsvurdering. Om de også skal inn i en felles finansieringsordning, må det nøye vurderes hvordan dette gjøres for å unngå at de private i praksis for så store fordeler at de undergraver det offentliges styring med utdanningsområdet.

Utvalget kunne vært tydeligere på hva slags krav som skal settes til søknad om finansiering for private fagskoler, eller hvem som skal avgjøre hvilke private fagskoler som tildeles rett til offentlig finansiering. I den grad akkrediterte fagstudietilbud skal få offentlig finansiering må det settes krav om at studiene ikke allerede tilbys av offentlige fagskoler og at det er en kompetanse som samfunnet er særlig avhengig av.

LO legger til grunn at det bare skal være institusjonsakkrediterte private fagskoler som skal inkluderes i offentlig delfinansiering fra det tidspunkt søknad om finansiering er innvilget. Dersom regjeringen åpner for delvis offentlig finansiering av private fagskoler forutsetter vi videre styrket kontroll og tilsyn for å sikre at offentlige midler blir brukt til studentenes og samfunnets beste. LO legger til grunn at statlige driftstilskudd og egenbetaling fra studentene skal komme studentene til gode.

LO støtter ellers utvalgets vurdering om at private fagskoler som er foreninger kan få offentlig tilskudd, i tillegg til aksjeselskap og stiftelser. LO støtter utvalgets forslag om at private fagskoletilbud må oppfylle fagskolenes samfunnsmandat, og at de må vurderes etter de samme kriteriene for institusjonsakkreditering som de offentlige.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Renee Rasmussen
(sign.)

Stein Reegård
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.